

Drenthe, mooi voor elkaar!

Investeringsagenda 2020-2023

Drenthe, mooi voor elkaar!

Investeringsagenda 2020-2023

Gedeputeerde Staten van Drenthe
17 maart 2020

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe

Inhoud

Investeren in Drenthe	6
Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	8
Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	10
Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	12
Klimaat en energie: op zoek naar ruimte en draagvlak	13
Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	15
Middelen en uitvoering	17

Investeren in Drenthe

Drenthe investeert! Dat doen wij voor elkaar en met elkaar. In een provincie waar de mensen centraal staan met ruimte voor elkaar. Een gastvrij en toegankelijk Drenthe met basisvoorzieningen die op orde zijn. Een Drenthe dat in alle fasen van het leven een passend thuis biedt, een inclusieve samenleving waarin we omzien naar elkaar. Met een in de loop der eeuwen gevormd veelkleurig landschap waar Drenten trots en zuinig op zijn. Als mooie omgeving om te wonen, te leven, te werken en te recreëren. Met natuur, rust, ruimte en vitale dorpen. Een dynamische economie en sterke steden. Kortom de goede balans die zorgt voor welzijn en welvaart in Drenthe!

In het Coalitieakkoord 2019-2023: Drenthe, mooi voor elkaar! is een nieuwe investeringsagenda aangekondigd. Niet voor niets, want in de vorige bestuursperiode is dit een goed instrument gebleken om de Drentse economie te versterken. Het gaat immers om veel meer dan de investering van de provincie zelf. Met onze bijdrage stimuleren of versterken we juist investeringen van andere overheden of organisaties. In sommige gevallen leverde dat een multiplier van meer dan 4 op. Dat betekent dat 1 euro van de provincie tot 4 euro aan investeringen van anderen kan leiden. Drentse ondernemers spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van de Investeringsagenda en zij zullen ook baat hebben bij de investeringen die niet direct een economisch karakter hebben. Provinciale Staten reserveerden voor de Investeringsagenda 2020-2023 een bedrag van € 50 miljoen bij de vaststelling van de Begroting 2020. Tijdens de totstandkoming van deze agenda werd bekend dat onze aanvraag voor de Regio Deal Focus op Vrijtijdseconomie door het Rijk niet is gehonoreerd. Wij vragen Provinciale Staten daarom de door ons voorgenoemde bijdrage van € 2,5 miljoen toe te voegen aan de Reservering Investeringsagenda 2020-2023 en in te zetten als cofinanciering voor vitale vakantieparken.

Voor de invulling van deze investeringsagenda kozen we een nieuwe aanpak. Wij vroegen de fracties in het Drents Parlement, als vertegenwoordigers van alle Drenten, met ideeën te komen voor investeringen. En die kwamen er! Maar liefst 73 voorstellen, dus er moesten keuzes gemaakt worden. Alle fracties hebben de ideeën stuk voor stuk gewikt en gewogen.

De basis van deze Investeringsagenda 2020-2023 is gelegd door deze zeer waardevolle inbreng van de leden van Provinciale Staten. Maar ook de afspraken in het coalitieakkoord, eerder aangenomen moties en actuele externe ontwikkelingen en afspraken, zoals over stikstof- en klimaatbeleid en de Universiteit van het Noorden hebben we betrokken bij de totstandkoming van deze investeringsagenda. Een aantal voorstellen van de fracties sluit naadloos aan op al bestaande investeringen en programma's en kunnen worden uitgevoerd zonder een beroep te doen op het budget van de investeringsagenda.

Samenwerkingsafspraken voor investeren in Drenthe zijn ook gemaakt in bijvoorbeeld de Regio Deals. De provinciale bijdrage aan de versterking van wonen, werken en welzijn in Zuid- en Oost-Drenthe is € 10 miljoen. Aan de Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw dragen wij € 3,3 miljoen bij. We zijn voornemens om met een bedrag van € 0,7 miljoen de deelname van Zuidwest-Drentse gemeenten aan de Human Capital Agenda van de Regio Zwolle te ondersteunen. En ondanks het niet honoreren van de Regio Deal Focus op Vrijtijdseconomie willen we dus € 2,5 miljoen extra inzetten als cofinanciering voor vitale vakantieparken.

Vanuit de vorige bestuursperiode is er ook nog lopende uitvoering en resterend budget van de Investeringsagenda 2016-2019. Wij stimuleren ontwikkelingen en willen resultaten waar iedereen van kan profiteren. We verwachten met de nu beschikbare € 52,5 miljoen uiteindelijk investeringen voor een veel groter bedrag te kunnen aanjagen. Daarbij zijn we ons ervan bewust dat dit zogeheten multiplier-effect niet bij alle investeringen hetzelfde zal zijn. De uitwerking en uitvoering van plannen zal plaatsvinden samen met onze uitvoeringspartners.

De kunst bij het investeren is balans te vinden en verbindingen te leggen: om Drenthe mooi voor elkaar te krijgen. Wij danken Provinciale Staten, de griffie en de ambtelijke organisatie voor de geheel nieuwe manier van werken bij het leveren van een bijdrage aan deze investeringsagenda. Het is ons goed bevallen en mede door deze start kijken we met vertrouwen uit naar de samenwerking bij de uitvoering.

Mooi Drenthe, het investeren waard!

College van Gedeputeerde Staten

Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven

Herstructureringsfonds

Vastgoedontwikkelingen komen in Drenthe niet vanzelfsprekend van de grond. Oorzaken zijn veranderingen in de markt, met als gevolg een toenemende onrendabele top. Op sommige locaties zijn er daardoor nog steeds verpauperde situaties en stagnerende vastgoedontwikkelingen. De leefbaarheid in steden en dorpen staat hierdoor onder druk. Wij willen projecten waar nodig een zetje geven om ze alsnog te realiseren.

Herstructureringsfonds

€ 2 miljoen

Wij zetten het herstructureringsfonds voort en gaan hierin € 2 miljoen investeren. De voortzetting geeft invulling aan de wens van Provinciale Staten om Drenthe-breed een stimulans te geven aan leefbaarheid. Er zijn geen lopende budgetten meer beschikbaar. Ten opzichte van de bestaande regeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit willen wij 'meer met minder' en is aanscherping op onderdelen nodig. Wij zijn voornemens via de nieuwe regeling een subsidie beschikbaar te stellen van maximaal 10 tot 20%, tot een maximum van € 150.000,-. Doel van de regeling blijft het oplossen van verpauper(en)de vastgoedsituaties en het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. De regeling is in principe voor het bestaand stedelijk gebied in heel Drenthe van toepassing, exclusief bedrijventerreinen, tenzij deze direct naast woonwijken zijn

gesitueerd. Het is onze ambitie dat de regeling zo snel mogelijk actief wordt, zodat projecten die afhankelijk zijn van onze bijdrage door kunnen gaan.

Binnenstadfonds

Op basis van de evaluatie van het Binnenstadfonds en van de actualiteit, bouwen we voort op de bestaande plannen voor binnensteden, samen met gemeenten en ondernemers. Wij ondersteunen op deze wijze het behoud en de ontwikkeling van sterke binnensteden. Wij willen krachtige steden met een optimaal aanbod van voorzieningen. De plannen geven aandacht aan de ruimtelijke kwaliteit van de binnensteden.

Binnenstadfonds

€ 4,5 miljoen

De aanvullende impuls van € 4,5 miljoen verdelen we gericht over de zeven grootste kernen in Drenthe. Dat betekent dat Assen en Emmen kunnen rekenen op € 1,075 miljoen, Hoogeveen en Meppel op € 625.000,-, Coevorden op € 600.000,- en Beilen en Roden beide op € 250.000,-.

Voor het nieuwe Binnenstadfonds ligt onze focus op het compacter maken van de binnensteden en het terugbrengen van het aantal m² winkeloppervlak om leegstand te verminderen. We willen de regeling zo snel mogelijk verder uitwerken om knelpunten aan te kunnen pakken.

Toekomstbestendig wonen

De Drentse Woonagenda hebben wij aangekondigd in ons coalitieakkoord. Deze stellen wij op met gemeenten, corporaties, inwoners en marktpartijen. Vanuit onze rol willen wij vooral bijdragen aan toekomstbestendig wonen in Drenthe. De thema's daarvoor zijn levensloopbestendig wonen, betaalbare woningen, duurzame woningen, balans op de Drentse woningmarkt en het verbeteren van de leefbaarheid in Drentse dorpen en wijken. Ook in het kader van de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe gaan we hiermee aan de slag en ontwikkelen we een aanpak voor bestaande woningen op basis van de eerste experimenten. Die ervaringen kunnen we benutten voor heel Drenthe.

Toekomstbestendig wonen

€ 2 miljoen

Met een investering van € 2 miljoen geven we bij de ontwikkeling en uitvoering van de Woonagenda invulling aan de investeringswensen voor het thema wonen van Provinciale Staten. Met aandacht voor sociale woningbouw en kleine en betaalbare wooneenheden voor jongeren, starters en ouderen, zowel in bestaande als in nieuwbouw. We inventariseren waaruit de woonbehoefte en de behoefte aan levensloopbestendig wonen bestaat. Ook verkennen we de mogelijkheden voor verzorgingshuizen nieuwe stijl. De uitkomsten nemen we mee in de uitvoering van de Woonagenda. We ontwikkelen instrumentarium voor de uitvoering van de Woonagenda om de opgaven ter hand te nemen en effectief in te kunnen spelen op initiatieven uit de maatschappij; initiatieven die op dit moment soms moeilijk van de grond komen, terwijl er veel behoefte aan is.

Boer, burger en biodiversiteit

De Agenda Boer, Burger en Biodiversiteit (BBB) is een gezamenlijke koers naar meer natuur-inclusieve landbouw, nadrukkelijk als onderdeel van een brede welvaartsagenda: boeren, burgers en natuurbeheerders trekken hierin gezamenlijk op. Het is een samenwerking tussen Land- en Tuinbouw Organisatie Noord, Agrarische Natuur Drenthe, Natuur en Milieufederatie Drenthe, Drents Agrarisch Jongeren Kontakt, Het Drentse Landschap, Staatsbosbeheer, Landschapsbeheer Drenthe,

Natuurmonumenten en de provincie Drenthe. De samenwerking in Drenthe tussen landbouw en natuurorganisaties heeft een lange traditie, is bijzonder en is typisch Drents.

Het gezamenlijke doel van deze agenda is: ontwikkelingsruimte voor een robuuste en duurzame landbouw, hoge biodiversiteit, een goed functionerend Natuurnetwerk Nederland en leef-omgevingskwaliteit in een vitaal platteland.

Boer, burger en biodiversiteit

€ 9 miljoen

We investeren € 9 miljoen in de uitvoering van de Agenda BBB. Hierbij zoeken we naar een combinatie met de middelen die ingezet worden via de Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw. Om middelen efficiënt in te zetten, maken we gebruik van de bestaande organisatiestructuur en het bestaande netwerk van zowel het programma Toekomstgerichte Landbouw als het programma Natuurlijk Platteland. Om meer mogelijk te maken, willen we werk met werk maken. Zo zijn op het gebied van kringlooplandbouw al veel goede acties in gang gezet, zoals voor duurzame melkveehouderij. Binnen de Agenda BBB werken we deze initiatieven verder uit, ook voor de akkerbouw. In de Agenda BBB zijn acht concrete tussendoelen benoemd, die in 2023 behaald moeten zijn op weg naar de ambitie om biodiversiteit en landschapskwaliteit te herstellen. Deze tussendoelen, zoals bijvoorbeeld concrete aantallen agrarische bedrijven met een duurzaam bedrijfsplan, soepeler pachtregels en inkomensverbetering voor boeren die meedoen en het vergroten van bewustwording bij burgers, onderschrijven we van harte.

Met deze investering geven wij ook invulling aan de wens van Provinciale Staten voor meer bomen, in samenhang met de bossenstrategie, in Drenthe. Het voorstel voor proeftuinen gifvrije akkerbouw door middel van strokenteelt wordt zowel meegenomen in de Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw als in de Agenda BBB. Bijzondere vogelsoorten in Drenthe krijgen aandacht, omdat deze zijn aangewezen in het kader van Natura2000 en in dat verband worden voor deze soorten maatregelen genomen.

Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

Vrijtijdseconomie

De vrijetijdsector zorgt voor veel werkgelegenheid en heeft een positief effect op de leefbaarheid van het platteland. Aansprekende evenementen, met een regionaal belang en economische spin-off, dragen bij aan de zichtbaarheid van Drenthe als sterk merk.

Onze ambitie is dat Drenthe dé fietsprovincie blijft. Daarmee is onlosmakelijk verbonden het zorgen voor toegankelijke natuur die ruimte biedt voor beleven en benutten. Samenwerkende ondernemers ondersteunen we bij de ontwikkeling van een uitnodigend aanbod voor bezoekers en toeristen: 'toeristische bestemmingsontwikkeling'. We zoeken actief naar aanvulling op het bestaande aanbod van dag- en verblijfsrecreatie.

Vrijtijdseconomie

€ 4 miljoen

Met € 4 miljoen geven we een impuls aan de integrale doorontwikkeling van Drenthe als fiets- en wandelprovincie met aantrekkelijke bestemmingen. Dat doen we nadrukkelijk in samenwerking met gemeenten en ondernemers. Wij investeren in het realiseren van aantrekkelijke wandelmogelijkheden in Drenthe, een integrale aanpak voor fietstoerisme, en bijvoorbeeld themaroutes (zoals culinaire routes). Niet alleen toeristen, maar ook de lokale bevolking profiteert van een samenhangend aanbod met nieuwe routes en bestemmingen.

Vitale vakantieparken

Met de aanpak vitale vakantieparken werken we aan kwaliteitsverbetering en innovatie van de verblijfsrecreatie in Drenthe. Aanvullend op deze aanpak, dienden wij eind 2019 de Regio Deal Focus op Vrijtijdseconomie in, samen met de gemeenten Borger-Odoorn, Aa en Hunze, Noordenveld, Coevorden, Midden-Drenthe, Westerveld en De Wolden. De bedoeling was om met een totale investering van € 10 miljoen (50% Rijk, 25% provincie en 25% gemeenten) het excellentieprogramma binnen de aanpak vitale vakantieparken te versterken. Met dat programma stimuleren we ondernemers in de verblijfsrecreatie te excelleren en samen met betrokken partijen gericht te investeren in gebieds- en bestemmingsontwikkeling. Daarnaast willen we aan de slag met drie pijlers: aanpak criminaliteit en ondermijning, aanpak sociaal-maatschappelijke problematiek op vakantieparken en het creëren van alternatieve huisvesting.

Vitale vakantieparken

€ 2,5 miljoen

Helaas is de aanvraag voor deze Regio Deal door het Rijk niet gehonoreerd. Wij stellen voor om de voorgenomen provinciale bijdrage van € 2,5 miljoen toe te voegen aan de Reservering Investeringsagenda 2020-2023 en in te zetten als cofinanciering voor vitale vakantieparken. De betreffende gemeenten vragen

wij ook om de door hen gezamenlijk toegezegde € 2,5 miljoen beschikbaar te stellen.

Universiteit van het Noorden / Groene chemiecampus Emmen

De Rijksuniversiteit Groningen (RUG) wil zich nadrukkelijk positioneren als Universiteit van het Noorden. In oktober 2019 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen om de mogelijkheden hiervoor verder te verkennen en uit te werken. Uit verdiepende gesprekken is gebleken dat voor een fysieke aanwezigheid van de RUG in Drenthe een (chemie)campus in Emmen het meest kansrijk is. Het uitgangspunt van de RUG is het met onderwijs en onderzoek creëren van impact in de regio. De ontwikkelingen op het gebied van (groene) chemie in Emmen worden daarbij door de RUG gezien als voorwaarde voor een succesvolle campus. Reeds aanwezige bedrijven kunnen daarbij universitair talent aan zich binden en research en development activiteiten ontwikkelen en uitbouwen. Het onderwijsaanbod van de RUG vindt in Emmen goede aansluiting op het onderwijs van NHL Stenden en het Drenthe College. Daarmee zou een goed doorlopende leerlijn (MBO-HBO-WO) kunnen worden bewerkstelligd. Voor de RUG zou het ontwikkelen van een master een volgende stap kunnen zijn, evenals het aantrekken van PhD studenten.

Universiteit van het Noorden / Groene chemiecampus Emmen

€ 6 miljoen

We achten een structurele verbinding van de RUG en Emmen op het gebied van groene chemie kansrijk. We reserveren € 6 miljoen uit de investeringsagenda om met dit initiatief een impuls te geven aan het verbeteren van het onderwijsaanbod, de arbeidsmarkt en de economie in deze regio. Samen met de onderwijsinstellingen, de gemeente en ondernemers werken wij in de komende tijd de plannen verder uit.

Midden- en kleinbedrijf

Kenmerkend voor de Drentse economie is de veelheid aan kleinere mkb-bedrijven. We willen een toekomstgericht bedrijfsleven, dat inspeelt op nationale en internationale ontwikkelingen, met ondernemers die de kansen grijpen die maatschappelijke vraagstukken kunnen bieden. Wij stimuleren innovatie, digitalisering en vergroening. Het gaat daarbij om economisch rendement en maatschappelijke meerwaarde; slim en groen met impact. Snelgroeiende bedrijven en innovatieve starters hebben soms moeite om financiering te vinden. Het MKB Fonds Drenthe steunt die bedrijven. Het fonds had de afgelopen vijf jaar een positieve invloed en heeft ongeveer 500 arbeidsplaatsen opgeleverd. De bodem van het fonds komt in zicht, waardoor er onvoldoende vermogen direct aanwezig is om op dezelfde voet door te kunnen gaan.

Midden- en kleinbedrijf

€ 1 miljoen

We willen het mkb-fonds voeden met een lening van € 10 miljoen. Als risicodekking voor die lening storten wij vanuit de investeringsagenda € 1 miljoen in de Reserve opvang revolverend financieren. Het uiteindelijke doel is dat het mkb-fonds op eigen benen kan staan met een grotere som uitgezette leningen zodat het revolverend kan worden. Hiermee kunnen, conform de wens van Provinciale Staten, financieringen worden verstrekt aan kansrijke Drentse bedrijven, zodat deze een sprong kunnen maken.

Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig

Vanuit ons bestaande beleid investeren we jaarlijks zo'n € 30 miljoen in de bereikbaarheid van Drenthe. We exploiteren openbaar vervoer via de busconcessie Groningen-Drenthe en de treinverbinding Emmen-Zwolle. Voortdurend werken we aan het verbeteren van de kwaliteit van openbaar vervoer en het vergroten van de verkeersveiligheid en de doorstroming op de provinciale wegen. Het totale investeringsprogramma voor de projecten die de komende jaren op de rol staan, zoals de aanpak van de N34, de duurzaam veilige inrichting van de N375, de reconstructie Norgervaart/Norgerbrug, het bereikbaarheidsakkoord Emmen en ook bijvoorbeeld de doorfietsroute tussen Assen en Groningen, bedraagt ongeveer € 160 miljoen. Na realisatie van deze projecten is dat een kapitaallast.

Mobiliteit

€ 0,5 miljoen

In samenwerking met de Graftschaft Bentheim, de Duitse gemeenten Neuenhaus en Emlichheim, de Bentheimer Eisenbahn en de gemeenten Coevorden en Emmen, werken we in het project Regiopa aan de ambitie om in 2025 reizigerstreinen te laten rijden op het spoortraject Emmen – Rheine. Wij zien dit als een kans om Drenthe per spoor te verbinden met Europa via het Duitse intercitynetwerk en om de barrièrewerking van de grens te verminderen.

Vanuit de investeringsagenda reserveren wij € 0,5 miljoen als bijdrage voor onderzoek naar de noodzakelijke aanpassingen aan het spoor en het station Coevorden.

Het huidige Investeringsfonds Verkeer en Vervoer wordt omgebouwd en samengevoegd met de Brede Doeluitkering, exclusief de vastgelegde bijdrage voor het openbaar vervoer. Daarvoor stellen wij nog dit jaar een Mobiliteitsprogramma op. Daaraan koppelen we ook een mobiliteitsfonds, dat gevoed zal worden vanuit langjarige middelen en op projectniveau vanuit nationale en Europese fondsen. Dit mobiliteitsfonds zal vooral inzetten op de verbetering van infrastructuur, inclusief de hubs om het netwerk te verbeteren en ook ruimte bieden voor innovaties op het gebied van verkeer en vervoer. Binnen de sociale agenda kijken we hoe we ondersteuning kunnen geven aan kleinschalige mobiliteitsoplossingen die de leefbaarheid bevorderen.

Het voorstel voor schoolbussen past grotendeels binnen de huidige OV-concessie. Daar waar nodig, als er geen busverbinding is, rijden nu al bussen gekoppeld aan de lestijden naar regioscholen.

Klimaat en energie: op zoek naar ruimte en draagvlak

Energietransitie

Wij werken hard aan het behalen van de Drentse doelen voor de energietransitie. In de nieuwe Energietransitie-agenda 2020-2023 besteden wij in vier jaar € 10 miljoen vanuit de bestaande middelen en vanuit de investeringsagenda € 9 miljoen extra. Hiermee werken wij aan ons doel: in 2050 een energieneutraal Drenthe. Actie en regie van onze kant is noodzakelijk, maar er is ook vooral inzet nodig van de Drentse samenleving. Iedere Drent moet kunnen bijdragen aan de energietransitie met vertrouwen en handelingsperspectief. In de agenda nemen wij de volgende speerpunten op:

- Gebouwde omgeving
- Midden- en kleinbedrijf & Industrie
- Hernieuwbare energie
- Energiesysteem van Drenthe
- Communicatie

We benutten het innoverend vermogen van het bedrijfsleven en kennispartners, zodat de energietransitie zich vertaalt in nieuwe banen voor Drenthe.

Wij werken mee aan de (grootschalige) opwekking van hernieuwbare energie, onder andere via de Regionale Energiestrategie. Samen met het bedrijfsleven, de noordelijke overheden en de netbeheerders voeren we de regie op ontwikkelingen van het energiesysteem, zodat Drenthe voorbereid is op de uitdagingen van de toekomst.

Energietransitie

€ 9 miljoen

Met de extra impuls van € 9 miljoen kunnen we de voorstellen van Provinciale Staten voor dit thema invullen voor vier specifieke onderdelen van de Drentse energietransitie. De ervaring van de afgelopen 4 jaar laat zien dat er veel dynamiek is op dit dossier en is het lastig gebleken om ver vooruit te kijken. Door te luisteren naar de omgeving blijven wij anticiperen op ontwikkelingen om ons heen. Wanneer dit leidt tot een nadere uitwerking, zullen we hierop terugkomen bij Provinciale Staten.

• Expeditie Energieneutraal Wonen

De Expeditie zetten we voort, net als bij de vorige investeringsagenda. De Expeditie Energieneutraal Wonen is ons instrument voor het energieneutraal maken van de Drentse woonomgeving, waarbij de inwoner centraal staat. De expeditie is een netwerkorganisatie waarbij wij regisseren en onze partners faciliteren. Die partners initiëren de projecten. Als uitgangspunt geldt, dat Drentse woningeigenaren hun woningen woonlastenneutraal energieneutraal kunnen realiseren. Kostenreductie en schaalvoordeel kunnen worden bereikt door oplossingen zoals dorps- en wijkaanpakken en centrale inkoop.

- **Waterstof**

Waterstof speelt als energiedrager een grote rol in het energiesysteem van de toekomst. De opslag, het transport en het toepassen van waterstof zijn nieuwe opgaven. Wij willen hierop voorbereid zijn en de economische kansen benutten. Met een investering vanuit de investeringsagenda geven we invulling aan het voorstel van Provinciale Staten om de waterstofeconomie in Noord-Nederland te stimuleren.

Een aantal projecten in Drenthe komt in aanmerking voor Europese subsidie in het kader van het Noord-Nederlandse Hydrogen Valley HEAVENN. Deze subsidie vraagt van private en publieke partijen een cofinanciering. Met de middelen uit de investeringsagenda willen we volgende Drentse waterstofprojecten mogelijk maken:

- Waterstofwijk Hoogeveen
- Productie van waterstof in Emmen
- Gebruik van waterstof op het Emmtec terrein
- Openbaar vervoer rondom Emmen
- Inzet in auto's en zwaar vervoer

- **Proefprojecten voor slimme energiesystemen**

We zetten in op het gezamenlijk ontwikkelen van proefprojecten voor energieopslag, slimme energie- en warmtenetten en slim laden van voertuigen. Hiermee worden niet alleen problemen met netcapaciteit opgelost en duurzame projecten ondersteund, maar geven we bovendien een impuls aan innovatie en de toepassing daarvan in Drenthe.

- **Ontwikkelfonds energiecoöperaties**

Wij nemen deel aan een nationaal ontwikkelfonds voor energiecoöperaties. Hiermee wordt de coöperatieve sector in staat gesteld slagvaardig op te treden bij het (mede)ontwikkelen en professionaliseren van (grootschalige) hernieuwbare energie-initiatieven en om de investeringen van energiecoöperaties te versnellen. Een deel van de opstartkosten kan via dit fonds worden voorgefinancierd. Beoogd wordt om energiecoöperaties op gelijkwaardige wijze in positie te brengen ten opzichte van overige ontwikkelaars. Daarnaast stimuleert het energiecoöperaties om initiatieven te ontwikkelen.

Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig

Sociale agenda

Het belangrijkste uitgangspunt bij al ons beleid is dat de inwoners van Drenthe centraal staan. We willen een inclusieve samenleving waarin alle mensen mee kunnen doen. Samen werken wij aan verbetering van de leefbaarheid: vitale buurten en dorpen met bereikbare voorzieningen voor zorg, onderwijs, sport, werk en winkelen.

Sociale agenda

€ 7 miljoen

We reserveren € 7 miljoen voor de uitvoering van de op te stellen Sociale agenda. Doel daarvan is het realiseren van meerwaarde en doorbraken in effectieve samenhang en samenwerking met gemeenten en maatschappelijke partners. Aan de Sociale agenda koppelen we een uitvoeringsprogramma met concrete activiteiten, innovatieve projecten en experimenten.

De thema's zijn:

1. Wonen: de sociale cohesie en leefbaarheid bevorderen door realisatie van passende woningen voor jongeren, jonge gezinnen en oudere mensen met zorgvragen. Het kan dus ook gaan om de combinatie van wonen met zorg en om bijzondere woonvormen;

- 2. Leefbaarheid en bereikbaarheid:** goede collectieve voorzieningen, aanvullend vervoer; (vrijwilligers)inzet stimuleren van de initiatiefkracht van de inwoners en naerschap;
- 3. Aanpak van armoede en laaggeletterdheid:** inzet op kennisdeling en ervaringsdeskundigheid;
- 4. Onderwijskwaliteit:** investeren in de jeugd, hoge kwaliteit onderwijsaanbod, goede aansluiting tussen het onderwijsaanbod en de (steeds veranderende) arbeidsmarkt en iedereen een startkwalificatie;
- 5. Inclusie:** iedereen doet mee (inclusieve samenleving);
- 6. Gezondheid & Vitaliteit:** bereikbare zorg, gezonde leefomgeving en inspelen op de vergrijzing.

Binnen deze thema's geven we een extra impuls aan onze bestaande inzet en voeren we verschillende suggesties van Provinciale Staten uit, zoals initiatieven tegen eenzaamheid ('community art'), zorg voor ouderen, opleiden van ervaringsdeskundigen als maatjes tegen armoede, meer bewegen en verbinden, een dementievriendelijke provincie en aanschaf van ondertitelingssoftware voor regionale televisie. Ook kijken we hoe we ondersteuning kunnen geven aan kleinschalige mobiliteitsoplossingen die de leefbaarheid bevorderen.

We blijven inzetten op toegankelijke en goede zorg aan de Zorgtafel; de uitvoering van het convenant Dementievriendelijk Drenthe; zorgexperimenten van bewonersinitiatieven; regionale platforms voor ondersteuning van mantelzorg, vrijwilligers en patiënten-participatie. En we delen de kennis die we opdoen via het Trendbureau Drenthe, de leerstoel bevolkingsdaling en het onderzoek naar overerfbare armoede en de aanpak van laaggeletterdheid.

Daarnaast geeft de Sociale agenda uitvoering aan de moties Regenboogprovincie, Toegankelijkheid, Verkiezing vrijwilliger van het jaar (welzijn), Verbreding functies Dorpshuizen (leefbaarheid) en Generatietoets. In de Sociale agenda ligt de focus op directe financiering van concrete projecten en acties, die met samenwerkingspartners overeengekomen zijn. Daarnaast willen we een bescheiden algemene, stimulerende regeling opstellen om concrete initiatieven van onderop mogelijk te maken.

Cultuur en erfgoed

Wij stimuleren een breed cultureel aanbod en investeren opnieuw in cultuur en erfgoed. Met onze inzet dragen we bij aan het behouden en toekomstbestendig maken van ons gebouwde erfgoed, sterke steden en vitale dorpen, verbetering van het museale aanbod en de stimulering van vrijetijdseconomie. We doen dat parallel aan onze inzet in het kader van de Cultuurnota 2021-2024 'Cultuur om te delen'. Vanuit onze rol als verhuurder zijn we voornemens om in de komende jaren mee te werken aan de verbouw van het Drents Museum in Assen.

Cultuur en erfgoed

€ 3 miljoen

Onze extra investering voor cultuur en erfgoed is € 3 miljoen. Daarmee geven we onder andere invulling aan het voorstel van Provinciale Staten om de financiële armslag van kleine musea te vergroten voor bijzondere projecten.

De nieuwe investeringen zijn:

- Kleine musea: € 0,5 miljoen voor een subsidieregeling voor projecten van kleine musea.
- Drentse Monumenten: € 0,5 miljoen voor de Reserve opvang revolverend financieren als risicodekking voor een storting van € 5 miljoen in het Monumentenfonds.
- Ambities cultuurnota: € 1 miljoen.
- Versterking cultuurvoorzieningen HEMA-steden: € 1 miljoen (Hoogeveen, Emmen, Meppel en Assen elk € 250.000).

Sport en bewegen

Drenthe kreeg in 2019 waardering als sportregio van Europa, mede dankzij de bijzondere samenwerking tussen sportverenigingen, gemeenten, maatschappelijke instellingen en de provincie. We willen mensen blijven stimuleren om voldoende te bewegen. Sport en bewegen zijn onderdeel van een gezonde leefstijl en zorgen ervoor dat mensen meedoen in de samenleving. Sportevenementen creëren maatschappelijke en economische impact. Sport is een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding: als actieve deelnemer of als toeschouwer bij wedstrijden en evenementen. Wij subsidiëren sport en sportevenementen daarom regulier jaarlijks met € 0,6 miljoen.

Sport en bewegen

€ 2 miljoen

Wij gaan € 2 miljoen extra investeren in de realisatie van evenementen met (inter-)nationale uitstraling en in een kwaliteitsimpuls voor bovenregionale sportaccommodaties. Hiermee willen wij extra sportevenementen naar Drenthe halen en de kwaliteit verbeteren van bestaande (middel)grote sportvoorzieningen. Bijzondere sportevenementen brengen de Drentse samenleving letterlijk en figuurlijk in beweging. Uiteraard blijven we ook regulier bijdragen aan activiteiten zoals Drenthe Beweegt en aan bestaande (top)sportevenementen.

Middelen en uitvoering

De uitvoering van de Investeringsagenda 2020-2023 vindt plaats op basis van nadere uitwerking in onderdelen. Afsproken is dat de sturing op de inzet van de middelen en op de uitwerking en verantwoording van de uitvoering integraal onderdeel is van de planning- en control-cyclus.

In de Nota van aanbidding bij de Begroting 2020 vond een strategische uitwerking plaats van het Coalitieakkoord Drenthe, mooi voor elkaar! 2019-2023. Met de vaststelling van de Begroting 2020 is een reserve van € 50 miljoen ingesteld voor de nieuwe investeringen in deze Investeringsagenda 2020-2023.

Wij investeren ook via andere programma's, zoals Regio Deals en samenwerkingsverbanden, veel in Drenthe. Tijdens de totstandkoming van deze investeringsagenda werd bekend dat onze aanvraag voor de Regio Deal Focus op Vrijtijdseconomie door het Rijk niet is gehonoreerd. Wij stellen voor om de voorgenomen provinciale bijdrage van € 2,5 miljoen toe te voegen aan de Reservering Investeringsagenda 2020-2023 en in te zetten als cofinanciering voor vitale vakantieparken.

Aan de zuidgrens werken wij regionaal provinciegrensoverschrijdend samen met de provincie Overijssel en Overijsselse gemeenten. Zo is de gemeente Hardenberg deelnemer aan de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe en doen gemeenten in Zuidwest-Drenthe mee aan de Human Capital Agenda van de Regio Zwolle. Met de provincie Overijssel is bestuurlijk overeengekomen dat wij de provinciale cofinanciering (respectievelijk € 1,9 miljoen en € 0,7 miljoen) met elkaar verrekenen. Omdat wij de bijdrage van Overijssel voor de deelname van Hardenberg aan de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe hadden voorgeschoten, levert dit per saldo een positief resultaat op. Dit kan deels worden ingezet voor de dekking van de cofinanciering voor vitale vakantieparken. Een nadere financiële uitwerking zullen wij zo spoedig mogelijk aan Provinciale Staten voorleggen.

In de Begroting 2020 is onder Programma 9 het programma voor de investeringsagenda opgenomen. Met Provinciale Staten is afgesproken dat we in de verantwoording de 'oude' en de 'nieuwe' investeringsagenda zullen samenvoegen. De middelen uit de Investeringsagenda 2016-2019 die na 2019 zijn begroot, zullen daarom worden toegevoegd aan Programma 9. Op het merendeel van deze middelen rusten bestaande verplichtingen. In de tabel staat de financiële stand van zaken van de uitvoering van de projecten van de Investeringsagenda 2016-2019. Het gaat hierbij om een totaalbedrag van € 20,9 miljoen. In de Jaarrekening 2019 rapporteren wij inhoudelijk per project met informatie over de uitvoering.

Investeringsagenda 2016-2019

Bedragen x € 1.000

Project	Investeringsagenda 2016 - 2019	Realisatie t/m 2019	Uitgaven vanaf 2020
Mooie steden en dorpen	5.150	3.456	1.694
Omgeving van de luchthaven	5.250	764	4.486
Op fietse	6.055	5.873	182
Krachtige binnensteden	13.000	13.000	0
Werken aan de toekomst van Veenhuizen	750	0	750
Onze musea	4.125	2.535	1.590
Versterken van Drentse bedrijfsleven	7.000	5.605	1.395
Snel internet voor iedereen	9.000	8.720	280
Energieneutraal wonen	6.500	6.382	118
Drenthe asbestvrij	3.500	3.152	348
Toekomstgerichte landbouw	4.930	2.021	2.909
De luchthaven	13.800	13.800	0
Werken aan een gezonde woningmarkt	2.000	962	1.038
Ijsbaan Hoogeveen *	5.000	0	0
Vitale vakantieparken	6.500	473	6.027
Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe	2.940	2.900	40
Totaal	95.500	69.643	20.857

* Bij de derde Berap 2019 zijn de middelen voor de ijsbaan Hoogeveen overgeheveld naar de Financieringsreserven

De Reserve investeringsagenda 2020-2023 is als volgt verdeeld over de thema's die in de voorgaande hoofdstukken zijn benoemd:

Investeringsagenda 2020-2023

Bedragen x € 1.000

Programma	Thema	Bijdrage
Stad en platteland	Herstructureringsfonds	2.000
	Binnenstadsfonds	4.500
	Toekomstbestendig wonen	2.000
	Boer, burger en biodiversiteit	9.000
Regionale economie	Vrijtijdseconomie	4.000
	Vitale vakantieparken *	2.500
	Universiteit van het Noorden / Groene chemiecampus Emmen	6.000
	Midden- en kleinbedrijf	1.000
Mobiliteit en bereikbaarheid	Mobiliteit	500
Klimaat en energie	Energietransitie	9.000
Levendig en sociaal	Sociale agenda	7.000
	Cultuur en erfgoed	3.000
	Sport en bewegen	2.000
Totaal		52.500

* Betreft toevoeging aan middelen voor de Investeringsagenda 2020-2023

De plannen zijn soms gericht op direct resultaat en in andere gevallen op het verbeteren van de voorwaarden en condities om ontwikkelingen mogelijk te maken of te versterken. Per thema worden uitgewerkte voorstellen ter besluitvorming aan Provinciale Staten van Drenthe voorgelegd.

De investeringen op basis van deze Investeringsagenda 2020-2023 worden, samen met de toevoeging van de resterende middelen uit de Investeringsagenda 2016-2019, verwerkt in de Voorjaarsnota 2020.

